

A család- és gyermekjóléti szolgáltatók tevékenysége pszichiátriai betegségben szenvedő szülőkkel

Együtműködési és megelőzési lehetőségek

SOTE - 2019.11.15.

- ▶ Dobák-Kiss Tímea FESZGYI Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai vezető
- ▶ Várné Holló Krisztina FESZGYI Család- és Gyermekjóléti Alapellátási Egység szakmai vezető

Gyermeki jogok

- ▶ A gyermekjóléti szolgáltatások tartalma a gyermeki jogokra épül, a gyermekjóléti szolgáltató ezért a gyermek legfőbb érdekét képviseli, eszerint jár el szakmai munkájában.
- ▶ A gyermeki jogok szükségletalapú megközelítése:

Gyurkó Szilvia: „A gyermekjogok nem jogszabályok, hanem alapvető szükségletek ahhoz, hogy egy gyerek jól érezze magát”

- ▶ A gyermeki jogok alappillérei:
  - ▶ **a gondoskodás-ellátás,**
  - ▶ **a védelem, szociális biztonság és**
  - ▶ **a részvétel joga.**
- ▶ Unicef: „A **gyermekjogok nem elvont dolgok**, hanem mindaz a gyakorlati és elméleti feltétel, ami szükséges egy gyermek fejlődéséhez, részvételéhez és védelméhez.” - elsősorban a szülők, de minden társadalom/állam feladata
- ▶ Gyermeki szükségletek – gyermekjóléti szolgáltatások a szükségletekre épülnek!

Gyermeki jogok – közelítsünk mindig a szükségletek felől!

VÉDELEM

- CSALÁDHOZ VALÓ JOG
- AZ ERŐSZAK ELLENI VÉDELEM
- A KIHASZNÁLÁS, VESZÉLY ELLENI VÉDELEM
- IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS
- A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA

FEJLŐDÉS, GONDOSKODÁS

- ÉLETHEZ, EGÉSZSÉGHEZ VALÓ JOG
- SZOCIÁLIS BIZTONSÁGHOZ VALÓ JOG
- OKTATÁSHOZ VALÓ JOG

RÉSZVÉTEL

- VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSHOZ VALÓ JOG
- MAGÁNÉLETHEZ VALÓ JOG
- SZABADSÁGJOGOK

Rossz bánásmód fogalma, kategóriái és formái

- **Definíciója szerint (WHO)** a fogalom magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális **sérelmét** eredményezi egy **olyan kapcsolat keretében, a mely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.**- Gyvt. Szerinti veszélyeztetettség fogamával egyezik!
- **Összefoglalóan e fogalommal jelöljük a gyermekbántalmazást és az elhanyagolást.**
- **Kategóriái:** elutasítás, terrorizálás, korrupció, az alapvető stimuláció, az *emocionális válaszkészség és elérhetőség elutasítása, a megbízhatatlan és bejósolhatatlan szülői magatartás, az orvosi és/vagy pedagógiai elhanyagolás, a gyermek leértékelése, mellőzése, kizsákmányolása és az izoláció.*
- **Formái:** fizikai, érzelmi, szexuális és egyéb jellegű, és megvalósulhat **aktív** (cselekvő) és **passzív** (elhanyagoló) magatartással, a gyermeket érheti családon belül és kívül.

A gyermekek védelmének rendszere

A gyermekek védelmét biztosítják:

- ▶ **pénzbeli, természetbeni ellátások**
- ▶ **személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások,**
- ▶ **gyermekvédelmi szakellátások,**
- ▶ **Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések (védelembe vétel, nevelésbe vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, családba fogadás)**

A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások

**gyermekjóléti
alapellátások**

**= a szülői felügyeleti jogot
nem érinti**

**gyermekvédelmi
szakellátások**

**= a szülői felügyeleti jog
szünetel**

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

gyermekjóléti
szolgáltatás
De integrált ellátás!!

gyermekek
napközbeni ellátása
= bölcsődei ellátás

gyermekek
átmeneti
gondozása = **GYÁO**,
CSÁO és
anyaotthon

Biztos Kezdet
Gyerekház, és
tanoda szolgáltatás

Szociális alapszolgáltatás és gyermekjóléti alapellátás

- 2016. évtől átstrukturálódott az addigi alapszolgáltatási rendszer és **integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról**
- Két új intézményi forma jött létre: a **család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ = együttesen család- és gyermekjóléti szolgáltatás!**
- A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a *veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése.*
- **Családsegítés** keretében biztosítani kell: szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadást, családgondozást, a veszélyeztetettséget észlelő jelzőrendszer működtetését, közösségfejlesztő, egyéni, csoportos terápiás programokat és szolgáltatásokat.
- A **gyermekjóléti szolgáltatás** a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A szociális segítőmunkát kiegészítő speciális szolgáltatások, tanácsadások

Mindezt a családsegítők, esetmenedzserek koordinálják, fogják össze egy közös cél érdekében = cél a szükségletek kielégítése, a gyermek legfőbb érdekének szem előtt tartásával

Folyamatok – a jelzéstől a szolgáltatások igénybevételeig

► **Család- és gyermekjóléti szolgálat:**

- **Önkéntes megkeresés vagy delegálás** (jelzés)
- **Veszélyeztetettség felmérése és a megszüntetésére irányuló munka** - együttműködés a családdal, illetve a vele kapcsolatban álló szakemberekkel – esetvezetés/koordinálás a szociális munkásnál
- Szolgáltatások: családsegítés, gyermekjóléti alapellátás, közvetítés egyéb szolgáltatásokba

► **Család- és gyermekjóléti központ:**

- **A hatósági intézkedésekhez kapcsolódó szociális segítőmunka** – családsegítés, gyermekjóléti alapellátás
- Speciális szolgáltatások, tanácsadások, ifjúságsegítés, óvodai és iskolai szociális segítés
- Védelembe vétel esetén **kötelezett** az együttműködésre a szociális és gyermekjóléti szolgáltatókkal, egyéb szakemberekkel – központon belül és kívül is!
- A szakellátott, vagy egyéb módon (családba fogadás/elhelyezés harmadik személynél) a családjából kiemelt gyerekek családjával szociális munka – cél: hazagondozás, melynek érdekében a családnak is együtt kell működnie a kiemeléshez vezető problémák megszüntetésében

Mi az a szociális segítőmunka?

- Az alábbi definíciót 2014 júliusában fogadta el az IFSW Nagygyűlése és az IASSW Közgyűlése.
- A szociálismunka-szakma globális definíciója:

„A szociális munka olyan gyakorlat alapú szakma és tudományág, amely **elősegíti a társadalmi változást és fejlődést, a társadalmi összetartozást, valamint az emberek hatalommal való felruházását és felszabadítását.** A társadalmi igazságosság, az emberi jogok, a közös felelősségvállalás és a különbözőségek tiszteletének elvei központi helyet foglalnak el a szociális munkában. A humán és társadalomtudományok elméleteivel, valamint a helyi tudásokkal felvértezve a **szociális munka embereket és rendszereket aktivizál, hogy választ adjon az élet kihívásaira és előmozdítsa a jóllétet.** A fenti definíció egyes részei a nemzeti és/vagy helyi szinteken nagyobb jelentőségűek lehetnek.”

- **A szociális munka mindig beavatkozás ember és környezet viszonylatában, a humán ökorendszer különböző szintjein**
- **A szociális munkás együttműködik egyénekkkel és rendszerekkel – választ keres a kihívásokra, célja az egyén és társadalom jóllétének növelése**

Folyamat: jelzés után az alapellátástól a hatósági intézkedésekig

Jelzés

- Szociális, életvezetési probléma a családban
- Veszélyeztetettség – kiskorú a családban

SZOLGÁLAT

- Kapcsolatfelvétel, komplex szükségletfelmérés
- Cselekvési terv készítése és végrehajtása – együttműködés a klienssel és más szakemberekkel

Kimenet1

- Sikeres együttműködés, pozitív változás a családban - lezárás

Kimenet 2 KÖZPONT

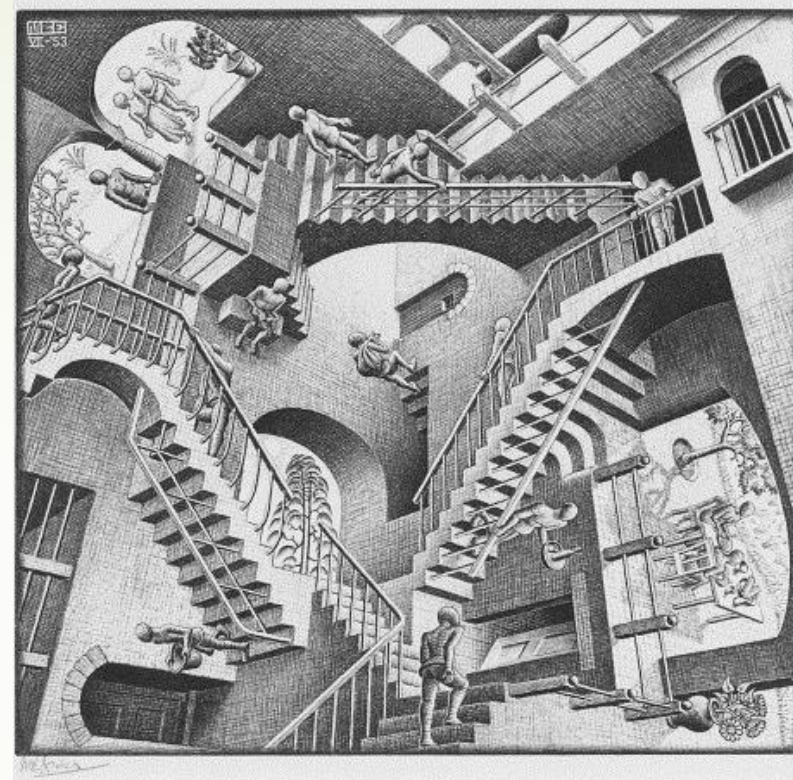
- Sikertelen együttműködés vagy súlyos veszélyeztetés esetén hatósági intézkedés kezdeményezése = javaslatot a központ esetmenedzsere tesz
- A gyámhivatal dönt: védelembe vétel, nevelésbe vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, családba fogadás – ha hatósági intézkedés mellett dönt, az esetvitel átkerül az esetmenedzserekhez a központba
- Cselekvési terv helyett gondozási terv készül: a hatóság által előírt kötelező feladatokban együttműködés a család részéről, szakemberek bevonása

Rendszerszemlélet- inter- és multidiszciplináris team szemlélet

- ▶ **Esetgazda fogalma:** feladata_kézben tartani az egyén / család számára nyújtott szolgáltatásokat a szükséges erőforrások felhasználásával

Eredménye lehet:

- hatékonyság: az erőforrások gazdaságos megszervezése;
- a felelősség- és munkamegosztás előnyeinek felismerése;
- információáramlás;
- tapasztalat – kompetenciahatárok – együttműködés kérdése
- közös nyelv használata
- ▶ Szociális diagnózis felvevő esetmenedzser = komplex szükségletfelmérés, a szükségletekhez igazodó szolgáltatások megtervezése, szolgáltatási térkép – „képesse válás” elősegítése (empowerment)
- ▶ **Összegzés:** a gyermek legfőbb érdekében **komplex gondozási folyamat** végig vitele - **holisztikus szemlélet**, bevont szakemberekkel team munka, **kompetenciahatárok, felelősségi körök** tiszteletben tartása
- ▶ Amiért még fontos a team munka: **csökkentheti az elszigetelődést, szakmai magányt**
- ▶ **Hálózatépítés** – a szolgáltatókkal együtt a kliensért, a társadalmi jobblétért

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

Tudástár

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2016. május 2-i nappal közzétette, valamint 2017. augusztusában frissítette a család- és gyermekjóléti szolgáltatások működésével kapcsolatos szakmai szabályozó dokumentumokat.

- [1. Szakmai ajánlás a család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól \(2. kiadás\)](#)
- [2. Protokoll a család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer folyamatairól \(2. kiadás\)](#)
- [3. Protokoll a család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosított szociális segítő munka folyamatairól \(2. kiadás\)](#)
- [4. Protokoll a gyermekvédelmi gondoskodáshoz kapcsolódó család- és gyermekjóléti szolgáltatások folyamatairól \(2. kiadás\)](#)

A gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer működésére vonatkozó szakmai szabályzó dokumentum:

- [A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan \(2014. évi „módszertani útmutató bántalmazás” - 3. kiadás\)](#)

Gyermekjogi kisokos:

- <http://mek.oszk.hu/10200/10211/10211.pdf>
- <https://hintalovon.hu/hu/cikk/gyermekjog-emberi-szukseglet>
- <https://wmn.hu/ugy/47616-ha-en-egyszer-kinyitom-a-szamat--tenyleg-cinkosok-a-nemak-akik-tudnak-a-zaklatasrol-es-az-eroszakrol>
- http://kozossegiellatasok.hu/doc/Pszichiatricai_Betegek_Kozossegi_Ellatasanak_Ajanlasi.pdf
- <http://www.ijsz.hu/katalogus.php?catalogid=16>
- <http://www.ijsz.hu/katalogus.php?catalogid=2>
- <https://unicef.hu/gyermekjogok/>
- <https://hintalovon.hu/hu/multimedia#>
- <https://hintalovon.hu/hu/tudastar>